

Ενεργειακή φτώχεια και οικονομικές επιπτώσεις στη μετα-μνημονιακή Ελλάδα

Κώστας Μουτσιάνας, 11.11.2018

Η ενεργειακή φτώχεια αποτελεί ένα φαινόμενο με παγκόσμιες διαστάσεις που έχει εξελιχθεί σε ένα πολύπλευρο πρόβλημα για τα κράτη. Οι οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνέπειες της ενεργειακής φτώχειας πλήττουν ακόμη και τις πιο εύρωστες οικονομίες: το 2013 στη Γερμανία καταγράφηκαν 8,5 εκατομμύρια πολίτες που ζούσαν σε κατάσταση ενεργειακής φτώχειας. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Απόδοσης Κτιρίων, ο αριθμός των ενεργειακά φτωχών κυμαίνεται από 50 έως 125 εκατομμύρια.

Η διεθνής βιβλιογραφία ορίζει την ενεργειακή φτώχεια ως «την αδυναμία πρόσβασης σε βασικές ενεργειακές υπηρεσίες όπως ο ηλεκτρισμός, το φυσικό αέριο, η θέρμανση και η ψύξη». Στην Ελλάδα, ένα νοικοκυριό θεωρείται ότι είναι ενεργειακά φτωχό όταν το ποσοστό του εισοδήματος που δαπανά για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών του υπερβαίνει το 10%. Να σημειώσουμε ότι κατά την περίοδο 2010-2014 τα ελληνικά νοικοκυριά πλήρωναν για ηλεκτρική ενέργεια και θέρμανση σχεδόν το 13% του διαθέσιμου εισοδήματος τους. Πρόσφατες έρευνες αναφέρουν ότι ένα στα τρία ελληνικά νοικοκυριά δεν διαθέτει επαρκή θέρμανση.

Οι κύριοι παράγοντες της ενεργειακής φτώχειας είναι το χαμηλό εισόδημα, οι υψηλές τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας, του πετρελαίου και του φυσικού αερίου καθώς και η αναποτελεσματική ενεργειακή απόδοση των κτιρίων. Ευρωπαϊκές χώρες στις οποίες επικρατούν πιο αντίξοες κλιματολογικές συνθήκες απ' ότι στη χώρα μας, έχουν μικρότερη κατανάλωση ενέργειας κτιρίων από την Ελλάδα. Το 36% της ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας μας διατίθεται για τον κτιριακό τομέα και το αντίστοιχο κόστος φτάνει τα 450 εκατομμύρια ευρώ. Οι σχετικές πολιτικές που αναπτύχθηκαν από την Ελλάδα για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας δεν είχαν μακροπρόθεσμο χαρακτήρα και περιορίστηκαν στην παροχή επιδομάτων: κοινωνικό τιμολόγιο της ΔΕΗ, επίδομα πετρελαίου θέρμανσης, παροχή ηλεκτρικής ενέργειας σε νοικοκυριά που αδυνατούσαν να πληρώσουν τους λογαριασμούς.

Οι οικονομικές επιπτώσεις της ενεργειακής φτώχειας συνδέονται άμεσα με το κόστος λειτουργίας των εθνικών συστημάτων υγείας καθώς και με τη διάθεση των δημοσίων πόρων (με τη μορφή επιδομάτων) για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής η οποία προσωρινά μόνο ανακουφίζει τους πληγέντες ενώ δεν φαίνεται να τους βοηθά να βγουν από την ενεργειακή φτώχεια. Επιπρόσθετα, η ένταση του φαινομένου της ενεργειακής φτώχειας επηρεάζει αρνητικά την αποπληρωμή των φορολογικών και τραπεζικών υποχρεώσεων των πολιτών δεδομένου ότι μεγάλο ποσοστό του εισοδήματος τους διατίθεται για την κάλυψη των ενεργειακών τους αναγκών. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 50% των χρεών προς τη ΔΕΗ προέρχεται από νοικοκυριά. Επιπρόσθετα, η ενεργειακή φτώχεια παίζει βασικό ρόλο στην αύξηση των φαινομένων λαθρεμπορίου καυσίμων και λαθροϋλοτομίας που οδηγούν σε σημαντικές απώλειες εσόδων για το κράτος.

